

Lucemburk 24. června 2024
(OR. en)

11296/24

COHOM 137

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Datum:	24. června 2024
Příjemce:	Delegace
Předmět:	Závěry Rady o aktualizaci obecných zásad EU týkajících se dětí a ozbrojených konfliktů

Delegace naleznou v příloze závěry Rady o aktualizaci obecných zásad EU týkajících se dětí a ozbrojených konfliktů ve znění schváleném Radou na jejím 4038. zasedání dne 24. června 2024.

Závěry Rady o aktualizaci obecných zásad EU týkajících se dětí a ozbrojených konfliktů

[s aktualizovaným zněním v příloze]

1. Rada připomíná strategický rámec EU pro lidská práva a demokracii z roku 2012, Akční plán EU pro lidská práva a demokracii z roku 2020, Strategii EU pro práva dítěte z roku 2021, čl. 3 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii a Listinu základních práv EU a znovu potvrzuje, že dodržování, ochrana a naplňování práv dítěte je jedním z klíčových cílů vnitřních a vnějších politik a činností Evropské unie.
2. Na základě obecných zásad EU týkajících se dětí a ozbrojených konfliktů z roku 2008 a závěrů Rady o Strategii pro práva dítěte z června 2022 je EU obzvláště aktivní v oblasti ochrany práv dětí v konfliktech nebo krizových situacích a poskytování ochrany, pomoci a podpory dětem.
3. Rada je vážně znepokojena nárůstem případů porušování práv dětí v souvislosti s ozbrojeným konfliktem, které je ještě posíleno šířením konfliktů, včetně válečné agrese Ruska proti Ukrajině a jeho nezákonných deportací a přesunů ukrajinských dětí, spirálou násilí v Súdánu a eskalací konfliktu na Blízkém východě, zejména katastrofickou humanitární situací v Gaze a jejím nepřiměřeným dopadem na civilní obyvatelstvo, zejména děti. Rada vyjadřuje politování nad tím, že závažné porušování práv dětí¹ – zabíjení a mrzačení, nábor a využívání dětí jako vojáků nebo k jiným, nevojovým úkolům, únosy, znásilnění a jiné formy sexuálního a genderově podmíněného násilí, útoky na školy a nemocnice a odepření přístupu k humanitární pomoci – v posledním desetiletí výrazně vzrostlo.

¹ <https://www.unicef.org/children-under-attack/six-grave-violations-against-children>

4. Téměř ve všech oblastech konfliktu na světě – od Sahelu, přes střední a východní Afriku až po Blízký východ a Asii – představují děti až polovinu zasaženého obyvatelstva. Děti jsou ozbrojenými konflikty zasaženy neúměrně a jsou jejich primárními oběťmi. Rada je vážně znepokojena tím, že v době, kdy je stále zřejmější, že porušování práv a špatné zacházení má na oběti vážný, škodlivý a dlouhodobý dopad, se v důsledku měnící se povahy konfliktů, taktiky a používaných zbraní znásobila rizika pro civilní obyvatelstvo, a zejména pro děti. Rada však rovněž uznává, že děti mohou být mimořádně odolné a díky adekvátní a včasné podpoře se mohou po extrémních situacích zotavit a prospívat. Jejich ochrana, zotavení a reintegrace mají zásadní význam pro dlouhodobý mír a bezpečnost, jakož i pro udržitelný rozvoj.
5. Rada přijímá tyto revidované obecné zásady EU týkající se dětí a ozbrojených konfliktů, aby výrazněji přispěla k dodržování, ochraně a naplňování práv dětí. Toto aktualizované znění zohledňuje vývoj situace v rámci EU a uvádí obecné zásady do plného souladu s rámcem stanoveným Radou bezpečnosti OSN prostřednictvím řady rezolucí týkajících se zejména šesti způsobů závažného porušování práv dětí v době ozbrojeného konfliktu, které jsou v nich uvedeny. EU rovněž usiluje o větší soulad s mandátem generálního tajemníka OSN a zvláštní zástupkyně pro otázky dětí a ozbrojených konfliktů a o posílenou spolupráci s nimi, v neposlední řadě pokud jde o širší zaměření uvedeného mandátu na blaho dětí postižených ozbrojeným konfliktem, přístup k humanitární pomoci a prevenci.

6. EU dále zintenzivní úsilí zaměřené na boj proti všem formám násilí páchaného na dětech, ochranu dětí a prosazování jejich práv, včetně jejich fyzického, duševního a psychosociálního zdraví a přístupu k základním službám. EU bude spolupracovat s mezinárodními organizacemi a partnerskými zeměmi na vypracování komplexních politik a opatření s cílem respektovat, chránit a naplňovat práva všech dětí bez jakékoli diskriminace a skýtat dětem více příležitostí k tomu, aby se staly odpovědnými a odolnými členy společnosti. S ohledem na vyvíjející se povahu konfliktů a vleklých humanitárních krizí bude EU lépe propojovat své činnosti zaměřené na humanitární, rozvojový a mírový rozměr těchto krizí a úžeji provádě předcházení konfliktům, řešení krizí a humanitární pomoc s rozvojovou pomocí a investicemi do vzdělávání v mimořádných situacích a do sociální ochrany po celém světě. Ochrana dětí postižených konfliktem musí být i nadále jedním z ústředních pilířů agend v oblasti lidských práv, míru a bezpečnosti, budování míru, rozvoje a v oblasti humanitární pomoci.
7. EU bude i nadále zajišťovat důsledné plnění závazků vyplývajících z Úmluvy o právech dítěte a jejího opčního protokolu o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů, a to i pokud jde o definici dítěte jako každé lidské bytosti mladší 18 let, a podporovat jejich provedení ve vnitrostátních právních předpisech. Kromě toho EU uznává hodnotu globálních iniciativ, jako jsou pařížské zásady a závazky, vancouverské zásady, prohlášení o bezpečných školách a politické prohlášení o posílení ochrany civilního obyvatelstva před humanitárními důsledky použití výbušných zbraní v obydlených oblastech (EWIPA), a bude i nadále vybízet všechny státy, aby své závazky prohloubily tím, že zváží schválení těchto iniciativ.

8. Rada zdůrazňuje, že je důležité dále začleňovat problematiku dětí postižených ozbrojeným konfliktem do všech vnějších politik EU, a vyzývá všechny své rozhodovací orgány, útvary a agentury EU, civilní a vojenské mise a operace, zvláštní zástupce a vyslance a další subjekty, aby vynaložili dvojnásobné úsilí na zajištění toho, že tyto obecné zásady budou účinně prováděny. Rada zdůrazňuje, že je důležité problematiku dětí a ozbrojených konfliktů v plné míře začlenit do společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU, která zahrnuje společnou bezpečnostní a obrannou politiku, včetně misí a operací EU pro řešení krizí. V této souvislosti Rada vítá aktualizovaný kontrolní seznam pro začlenění ochrany dětí postižených ozbrojeným konfliktem do misí a operací společné bezpečnostní a obranné politiky EU (kontrolní seznam SBOP). Rada pověřuje příslušné pracovní skupiny, aby provádění těchto obecných zásad pravidelně přezkoumávaly a podávaly o něm zprávy, aby bylo možno identifikovat nové poznatky a šířit osvědčené postupy.
9. EU a její členské státy využijí celou škálu svých nástrojů ve všech oblastech vnější činnosti a zaměří se na globální zvyšování informovanosti, příslušná opatření a účinné programování, jakož i spolupráci v této oblasti a dále tyto aspekty posílí. Rada rovněž vyzývá partnery ze všech regionů, včetně mezinárodních a regionálních organizací, organizací občanské společnosti a soukromých subjektů, aby s obnoveným vědomím naléhavosti spojili síly a intenzivněji pracovali na řešení konfliktů a na předcházení závažnému porušování práv dětí a reakci na takové porušování, jakož i na dodržování, ochraně a naplňování jejich práv a na ochraně podle mezinárodního humanitárního práva a práva v oblasti lidských práv. Ve prospěch všech dětí na celém světě.

PŘÍLOHA

AKTUALIZOVANÉ ZNĚNÍ 2024

Obecné zásady EU týkající se dětí a ozbrojených konfliktů (CAAC)

1 - ÚVOD

Situace dětí, zejména dětí postižených ozbrojeným konfliktem, je pro Evropskou unii již desítky let prioritou. EU a její členské státy hrají klíčovou roli v rámci Organizace spojených národů, přičemž významně přispívají k formulování agendy OSN týkající se problematiky dětí a ozbrojených konfliktů a k rozvoji jejího globálního mandátu. V roce 2003 přijala EU své první obecné zásady týkající se dětí a ozbrojených konfliktů, které byly následně aktualizovány v roce 2008 s cílem sloučit politiku EU do praktického nástroje, jímž se bude řídit její činnost. Vzhledem k tomu, že od té doby došlo ke značnému vývoji globální politiky i k vývoji situace v rámci EU, je nezbytné obecné zásady EU dále aktualizovat, a podpořit tak pokračující účinná opatření EU v souladu s komplexnějším a ucelenějším přístupem.

Děti, a zejména dívky, jsou v situacích ozbrojeného konfliktu obzvláště zranitelné. Ozbrojené konflikty a situace obnášející násilí způsobují obrovské utrpení dětem, které jsou vzhledem ke svému věku, míře fyzické a psychické vyspělosti, závislosti a právnímu postavení zranitelnější vůči rizikům, nouzi, násilí a nedostatku péče, jimž dynamika konfliktů lidí vystavuje. V Úmluvě OSN o právech dítěte (UNCRC) je stanoveno, že dítětem je každá lidská bytost mladší 18 let.

Ve většině zemí postižených ozbrojenými konflikty tvoří děti až polovinu obyvatelstva. Na celém světě jich v oblastech postižených konfliktem žijí nebo z nich prchají miliony. Jsou tedy neúměrně zasaženy.

Děti jsou v ozbrojených konfliktech a jiných situacích obnášejících ozbrojené násilí terčem pro státní i nestátní subjekty, včetně teroristických organizací a organizovaných zločineckých skupin, a jejich bezpečnost a ochrana je často ohrožena v tom smyslu, že jsou využívány k vojenským účelům, k páchání trestné činnosti nebo k jiným nezákonným účelům. Děti jsou vystaveny závažnému porušování práv a jinému těžkému porušování nebo zneužívání svých práv, neboť jsou zabíjeny a mrzačeny, rekrutovány a využívány k různým úkolům ze strany ozbrojených skupin a ozbrojených sil, stávají se oběťmi únosů a znásilnění a jiných forem sexuálního násilí a vykořisťování; útoky jsou často namířeny rovněž na školy a nemocnice. Miliony dětí se v důsledku války potýkají s tělesným či duševním postižením. Dokonce i ty, které nejsou do ozbrojených konfliktů přímo zapojeny, čelí různým následkům, jež s konflikty souvisejí, jako je podvýživa, neexistence přístřeší a nedostatečný přístup ke vzdělání a zdravotní péči, diskriminace, jakož i násilí a přetrvávající psychické trauma. Stále více dětí umírá hlady a na nemoci, protože jim je odpírána humanitární pomoc, a nikoli v přímém důsledku páchaného násilí. Újmy, jež děti v souvislosti s konfliktem utrpí, mnohdy nemají původ přímo v bojích a po skončení bojů nepomíjejí. Dopad na celosvětový mír a bezpečnost a na udržitelný rozvoj je nezměrný a dlouhodobý. Přetrvávající újmy působené dětem a jejich rodinám v ozbrojených konfliktech vedou k prodlužování cyklů násilí a chudoba má trvalé mezigenerační dopady, které oslabují odolnost jednotlivců i společností, a brání rozvoji společností fungujících v míru.

Mezi další oblasti, které v souvislosti s problematikou dětí během konfliktů a po nich vyvolávají rostoucí obavy, patří: působení změny klimatu, jež prohlubuje stávající rizika, kterým jsou děti vystaveny, a jejich zranitelnost; nerozlišující používání výbušných zbraní v obydlených oblastech; množící se útoky na školy a jejich zneužívání k vojenským účelům v rozporu s mezinárodním humanitárním právem; zvláštní dopad ozbrojených konfliktů na děti se zdravotním postižením; genderový rozměr závažného porušování práv dětí; zhoršující se dopady chudoby a nerovností; migrující děti a děti v situaci vnitřně násilně vysídlených osob a uprchlíků; děti v ústavech nebo bez rodinné péče; dětská práce, obchodování s lidmi a sexuální otroctví; výzvy spojené se vznikem nových technologií, jako je online nábor dětí, a šíření zbraní a nedovolený obchod s nimi, jakož i důsledky nášlapných min, výbušných zbytků války a improvizovaných výbušných zařízení.

Je nezbytné se důkladněji zaměřit na vnitrostátní i mezinárodní trestní soudnictví, včetně přístupu dětí ke spravedlnosti. Má-li se skoncovat s atmosférou beztrestnosti osob, které páchají trestné činy na dětech, odrazovat od dalšího špatného zacházení, posílit odpovědnost a prosazovat kultura dodržování práv dětí, je zásadně důležité, aby byli pachatelé závažného porušování práv dětí v ozbrojených konfliktech pohnáni k odpovědnosti, jak je stanoveno mezinárodním právem a mezinárodním humanitárním právem, Římským statutem Mezinárodního trestního soudu a Ženevskými úmluvami.

Evropská unie je v rámci své humanitární, rozvojové, mírové, bezpečnostní a diplomatické angažovanosti společně se svými členskými státy odhodlána klást primární důraz na ochranu, blaho a posílení postavení dětí a současně řešit jejich specifické potřeby a zranitelnost bez jakékoli diskriminace.

2 - CÍL

Prosazování a ochrana práv dětí je pro Evropskou unii jednou z priorit v rámci její politiky v oblasti lidských práv. Je tomu tak nejen proto, že děti jsou zranitelnými oběťmi dnešních konfliktů, ale také z toho důvodu, že děti utvářejí budoucnost. EU uznává jejich přirozená práva zakotvená v Listině základních práv EU, v Úmluvě o právech dítěte a jejích opčních protokolech i v dalších mezinárodních nástrojích v oblasti lidských práv, jakož i zvláštní ochranu, kterou dětem poskytuje mezinárodní právo.

Rada bezpečnosti OSN určila šest způsobů závažného porušení práv², přičemž vycházela z jejich mimořádně zavrženíhodné povahy a z jejich závažného dopadu na blaho dětí:

- zabíjení a mrzačení dětí,
- nábor dětí do ozbrojených sil a skupin nebo využívání dětí v ozbrojených silách a skupinách,
- znásilňování a jiné formy sexuálního násilí páchaného na dětech,
- únosy dětí,
- útoky na školy a nemocnice,
- odpírání přístupu humanitární pomoci dětem.

² Definice jsou uvedeny v příručce pro terénní práci, která je připojena k Pokynům pro mechanismus monitorování a podávání zpráv o závažném porušování práv dětí v situacích ozbrojeného konfliktu (DPKO, OSRSG Children and Armed Conflict, UNICEF, 2014).

EU se snaží zvyšovat informovanost o této zásadně důležité otázce na vnitřní i mezinárodní úrovni. Jsme odhodláni účinně a komplexně řešit krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé dopady ozbrojených konfliktů a dalších situací obnášejících ozbrojené násilí na děti, a to prostřednictvím opatření, jejichž cílem je předcházet různým případům porušování práv dítěte a reagovat na ně. Využitím různých nástrojů, které má k dispozici, a na základě stávajících iniciativ usiluje EU o zapojení třetích zemí a nestátních subjektů. Mimo jiné je vyzývá k provádění, dodržování a prosazování mezinárodního práva, včetně norem, standardů a nástrojů v oblasti lidských práv a mezinárodního, uprchlického a humanitárního práva a norem, a k přijímání účinných opatření na ochranu dětí před dopady ozbrojených konfliktů a v zájmu zajištění odpovědnosti za zločiny páchané na dětech.

Tyto obecné zásady mají sloužit jako praktický nástroj poskytující instrukce a pomoc aktérům EU na celém světě při jejich práci zaměřené na problematiku dětí a ozbrojených konfliktů, včetně dalších situací obnášejících ozbrojené násilí ze strany státních i nestátních subjektů, jako jsou teroristické organizace a organizované zločinecké skupiny. EU uznává vzájemnou propojenost různých politik a zdůrazňuje význam nepřetržitého a koordinovaného úsilí v různých oblastech, včetně zahraniční a bezpečnostní politiky, rozvojové pomoci, budování míru a humanitární pomoci. Tento komplexní přístup posiluje naši kolektivní reakci na tíživou situaci dětí v ozbrojených konfliktech, a přispívá tak k dlouhodobému míru a bezpečnosti a k udržitelnému rozvoji.

3 - ZÁSADY

EU je založena na hodnotách svobody, demokracie, úcty k lidské důstojnosti, základních svobod, rovnosti a právního státu, jakož i dodržování lidských práv. Jedním z hlavních cílů činnosti Evropské unie doma i v zahraničí je ochrana a prosazování práv dítěte. Jsou zakotveny v Listině základních práv EU, která při provádění práva Unie zaručuje ochranu práv dětí ze strany všech evropských orgánů a institucí. Strategický rámec pro lidská práva a demokracii, přijatý v roce 2012, stanoví zásady, cíle a priority, které mají zlepšit účinnost a soudržnost politiky EU, přičemž uvádí, že o zásadu úcty k lidským právům, demokracii a právnímu státu se opírají všechny aspekty vnitřních a vnějších politik EU. Akční plán EU pro lidská práva a demokracii stanoví úroveň ambicí a vymezuje priority EU a jejích členských států v této oblasti, pokud jde o vztahy se třetími zeměmi, a stanoví konkrétní úkoly, které má EU plnit. Kromě toho obecné zásady EU v oblasti lidských práv, zejména obecné zásady EU v oblasti prosazování a ochrany práv dítěte poskytují praktické nástroje a pokyny pro provádění těchto závazků v oblasti lidských práv. Uvedené politiky spolu se Strategií EU pro práva dítěte (2021) prosazují a chrání práva dítěte a začleňují je do vnitřních a vnějších politik Evropské unie.

Prosazování a ochrana práv dětí

EU by měla posílit svou činnost s cílem zajistit ochranu dětí postižených ozbrojeným konfliktem, přičemž by se měla řídit následujícími hlavními zásadami:

- **Přístup založený na dodržování lidských práv:** V souladu s Úmluvou OSN o právech dítěte (UNCRC) se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let. Všechny děti jsou uznávány za nezávislé držitele práv podle mezinárodního práva v oblasti lidských práv, jimž je podle mezinárodního práva, včetně mezinárodního humanitárního práva, poskytována zvláštní ochrana. Ačkoli děti mohou být oběťmi, jsou také přeživšími a svěbytnými osobami. Nemělo by se s nimi zacházet pouze jako s pasivními aktéry ani by za ně neměly být považovány. Děti by měly být informovány o svých právech. Jejich názor musí být vyslyšen s ohledem na jejich věk a vyspělost a na jejich potřeby je třeba reagovat.
- **Právo na život, zachování života a rozvoj:** V souladu s Úmluvou OSN o právech dítěte bude EU považovat za priority komplexní blaho, ochranu a reintegraci všech dětí postižených ozbrojeným konfliktem, přičemž zabezpečí zachování jejich života, rozvoj a plné uplatňování jejich práv.
- **Nediskriminace a začleňování:** Ochrana a pomoc jsou poskytovány bez jakékoli diskriminace, včetně vícenásobné a prolínajících se forem diskriminace. V souladu s mezinárodními závazky v oblasti lidských práv podle mezinárodního práva a standardů a prostřednictvím stávajících politických a legislativních rámců by měla být zvláštní pozornost věnována zvláštním potřebám v oblasti péče a ochrany všech dětí ve zranitelném postavení, včetně dívek, dětí se zdravotním postižením, dětí původního obyvatelstva a dětí patřících k národnostním menšinám, dětí bez doprovodu, migrantů, uprchlíků, žadatelů o azyl, vnitřně násilně vysídlených dětí a dětí bez státní příslušnosti, dětí bez rodinné péče, jako jsou děti žijící na ulici nebo děti v ústavech, přičemž žádné dítě nesmí být opomíjeno a musí být zajištěn rovný přístup k ochraně.

- **Nejlepší zájem dítěte:** Nejlepší zájem dítěte je v souladu s Úmluvou OSN o právech dítěte prvotním hlediskem při provádění opatření EU. Prioritami všech rozhodnutí a opatření musí být blaho, ochrana a bezpečnost dětí.
- **Diferencovaný přístup:** EU uznává různé potřeby a zranitelná místa a jejím cílem je přizpůsobit vždy svou reakci tak, aby odpovídala jedinečné situaci každého dítěte a poskytovala komplexní a udržitelná řešení. Jak je uvedeno ve studii Úřadu zvláštního zástupce generálního tajemníka OSN pro děti a ozbrojené konflikty „Genderový rozměr závažného porušování práv dětí v ozbrojených konfliktech“, všechny děti potřebují ochranu, avšak jejich potřeby a zranitelnost se mohou v souvislosti s ozbrojeným konfliktem lišit v závislosti na jejich věku, vyspělosti, pohlaví, sexuální orientaci a genderové identitě, zdravotním postižení, příslušnosti k menšinám, konkrétních okolnostech a na povaze konfliktu, jakož i na jejich vnímaném nebo skutečném spojení se stranami konfliktu.
- **Ochrana dětí, které jsou spojeny s ozbrojenými silami či ozbrojenými skupinami:** Děti spojené s ozbrojenými silami nebo skupinami musí být vždy považovány především za oběti uvedených šesti způsobů závažného porušení práv podle mezinárodního práva v oblasti lidských práv a mezinárodního humanitárního práva. Perspektiva dítěte založená na nejlepším zájmu dítěte a zaměřená na ochranu chlapců a dívek před uvedenými šesti způsoby závažného porušení práv během konfliktu má zásadní význam pro odzbrojení, demobilizaci a opětovné začlenění, jakož i související procesy. V souladu s mezinárodními právními předpisy v oblasti lidských práv a mezinárodním humanitárním právem by tedy měla být vždy plánována a považována za prioritu bezpodmínečná a okamžitá ochrana, propuštění a (opětovné) začlenění dětí spojených s ozbrojenými silami nebo skupinami do jejich rodin a komunit, bez ohledu na označení dané ozbrojené skupiny. Zvláštní pozornost je třeba věnovat problémům, s nimiž se potýkají děti narozené v ozbrojených skupinách, jakož i osobám naverbovaným jako děti a demobilizovaným již jako dospělí. Děti ve věku trestní odpovědnosti, které jsou podezřelé ze spáchání závažného trestného činu, musí být předány civilním aktérům a spravedlnost by měla být zajištěna v rámci soudnictví ve věcech mladistvých. Děti by neměly být zadržovány pouze na základě jejich spojení s ozbrojenými skupinami.

- **Zaměření na děti a oběti:** Důraz je kladen na blaho a potřeby dítěte. To znamená aktivní zapojení dětí do určování jejich potřeb a priorit, kdykoli je to možné, a zajištění toho, aby byl vyslyšen jejich názor, nebyly opětovně traumatizovány a aby bylo upřednostněno jejich blaho a bezpečnost. Prioritou EU je řešit konkrétní újmy, které děti v situacích ozbrojených konfliktů zažívají.
- **Věk a zohledňování genderových aspektů:** Potřeby a zranitelnost dětí se mění v závislosti na jejich věku. EU tuto skutečnost uznává a zohledňuje ve svých opatřeních. Kromě toho dívky a chlapci často prožívají konflikt rozdílným způsobem a jsou jinak zranitelní. EU tyto potřeby související s věkem a genderově specifické potřeby zohledňuje, aby se všem dětem dostalo odpovídající ochrany a podpory.
- **Informace o traumatech:** Ozbrojený konflikt může mít na děti hluboký psychologický dopad. Přístup EU tuto skutečnost bere v úvahu a snaží se poskytnout podporu, která citlivě reaguje na trauma, které děti mohly prožít, mimo jiné v důsledku sexuálního a genderově podmíněného násilí, a zohledňuje jejich potřeby týkající se přístupu ke službám v oblasti duševního zdraví a psychosociální podpory, které podporují uzdravení a zotavení.
- **Odpovědnost, přístup ke spravedlnosti a soudnictví ve věcech mladistvých:** EU podporuje na děti zaměřené monitorování, vyšetřování a stíhání trestných činů a porušování práv dětí. Pachatelé musejí být pohnáni k odpovědnosti. Zásadní význam má rozvoj systémů soudnictví vstřícných k dětem ve prospěch všech dětí, které přišly do kontaktu se zákonem a jsou zbaveny osobní svobody, jakož i jejich přístup k právní pomoci a zapojení do iniciativ přechodného soudnictví.

- **Účast a posílení postavení dětí a mládeže:** EU prosazuje, podporuje a zajišťuje smysluplné zapojení a aktivní účast dětí a mládeže v rámci rozhodování, které na ně má dopad, a to na všech úrovních, mimo jiné i v situacích konfliktu, zejména prostřednictvím Akčního plánu pro mládež v rámci vnější činnosti EU.
- **Přístup uplatňující zásadu nepůsobit škodu a citlivý přístup vůči konfliktům zaručující ochranu dětí:** EU prosazuje, aby se v rámci všech politik a opatření systematicky předcházelo potenciálním nepříznivým dopadům na děti a jejich práva způsobeným činnostmi nebo zapojeným personálem a nezhoršovala se dynamika konfliktů.

Mezinárodní spolupráce

Při své práci se EU řídí příslušnými mezinárodními a regionálními normami a standardy v oblasti lidských práv a humanitárního práva, včetně těch, které jsou uvedeny v příloze I. EU aktivně spolupracuje s relevantními subjekty a podporuje jejich činnost. Patří mezi ně zejména:

- generální tajemník OSN
- zvláštní zástupkyně generálního tajemníka pro děti a ozbrojené konflikty a její úřad

- zvláštní zástupkyně generálního tajemníka pro otázky násilí páchaného na dětech a její úřad
- pracovní skupina OSN pro monitorování a podávání zpráv zaměřená na konkrétní země (CTFMR) nebo obdobné skupiny v zemích, jejichž situace vzbuzuje obavy
- úřady, útvary a agentury OSN, jako je UNICEF, DPO, DPPA, DCO, UN Women, UNODC, UNFPA, OHCHR, UNHCR, UNDP, ILO, OCHA, UNESCO a WHO (na úrovni ústředí a na regionální/místní úrovni)
- pracovní skupina Rady bezpečnosti OSN pro děti a ozbrojené konflikty
- regionální/místní skupiny přátel dětí postižených ozbrojenými konflikty nebo obdobná *ad hoc* seskupení podobně smýšlejících partnerů
- Výbor pro práva dítěte
- Rada pro lidská práva
- Výbor Valného shromáždění OSN pro sociální, humanitární a kulturní otázky (třetí výbor)
- Mezinárodní trestní soud a případně zvláštní mezinárodní tribunály
- zvláštní postupy OSN a vyšetřovací orgány pověřené OSN
- meziagenturní pracovní skupina OSN pro odzbrojení, demobilizaci a znovuzачlenění a další podobná fóra
- Mezinárodní výbor Červeného kříže (ICRC)
- Rada Evropy
- Africká unie a další regionální organizace
- OBSE/ODIHR

- místní a mezinárodní nevládní organizace, včetně organizací vedených dětmi, obránců lidských práv a obránců lidských práv dětí a komunitních organizací a sítí
- další relevantní subjekty

EU se aktivně podílí na činnosti těchto subjektů a spolupracuje s nimi, aby bylo zajištěno posílení a účinné provádění stávajících mezinárodních záruk práv dítěte.

4 - ŘEŠENÍ VÝZEV SPOJENÝCH S PROBLEMATIKOU DĚTÍ V OZBROJENÝCH KONFLIKTECH

V posledních dvou desetiletích došlo k dramatickému posunu ve vedení války. Taktiky, jako jsou nerozlišující a nepřiměřená letecké bombardování, ostřelování a dronové útoky, obléhání a blokády s cílem znemožnit dodávky základní materiální pomoci civilnímu obyvatelstvu, trvalé nebezpečí nevybuchlé munice a zaminovávání civilních oblastí, vystavují děti vážnému nebezpečí smrti nebo zmrzačení.

Útoky směřované na školy, nemocnice a další kritickou civilní infrastrukturu, jako jsou vodní a energetické systémy, představují pro přežití a rozvoj dětí rostoucí riziko. V některých případech ozbrojené skupiny nebo síly aktivně brání dívkám v přístupu ke vzdělání a zdravotní péči, a omezují tak jejich přístup k životně důležitým službám. I v případě, že k přímým útokům nedochází, panuje v oblastech konfliktu všeobecná nejistota, která děti a učitele odrazuje od fyzické přítomnosti ve školách a zdravotnický personál od poskytování lékařské pomoci.

V situacích týkajících se dětí a ozbrojených konfliktů prudce narůstají počty únosů dětí, ať už je jejich cílem terorizovat komunity, zaměřit se na konkrétní skupiny, zejména dívky a jejich přístup ke vzdělání, nutit děti k účasti na nepřátelských akcích, nebo k nim dochází za účelem obchodování s lidmi, sexuálního otroctví či jiného druhu vykořisťování. I když jsou děti propuštěny nebo se jim podaří svým věznilům uniknout, čelí i nadále značným výzvám a stigmatizaci, které mají dopad na jejich znovuzачlenění a rehabilitaci v jejich komunitách.

Stále příznačnější je pro konflikty využívání sexuálního násilí, které je na dívkách a chlapcích často pácháno v prostředí chybějícího právního státu. Děti, které sexuální násilí a vykořisťování zažívají, trpí dlouhodobými psychickými traumaty a odnášejí si zdravotní následky, včetně přenosných infekcí, jako je HIV/AIDS, a těhotenství v raném věku. Pro dívky představují zvláštní riziko škodlivé genderové normy a praktiky, jako je mrzačení ženských pohlavních orgánů, zabíjení novorozených dívek, dětské, předčasné a nucené sňatky, stigmatizace v důsledku nedodržování genderových stereotypů, diskriminační sociální normy a diskriminace.

Jednou z hlavních překážek ochrany dětí je i nadále odpírání přístupu poskytovatelům humanitární pomoci, včetně úmyslných útoků na humanitární pracovníky. Nedostatek základní humanitární pomoci může vést k výrazné podvýživě, zpomalení růstu, nedostatečnému přístupu ke vzdělání a základní lékařské péči, což má pro rozvoj dětí dlouhodobé důsledky. Pro umožnění přístupu má zásadní význam spolupráce se stranami konfliktu, která je nezbytná rovněž pro zajištění odpovědnosti za porušování práv. Trvalé znepokojení vyvolává využívání dětí ozbrojenými skupinami v bojových nebo podpůrných úlohách.

Nucený nábor dětí mladších 18 let a jejich využívání v nepřátelských akcích jak ozbrojenými silami, tak ozbrojenými skupinami je nezákonný a představuje jednu z nejhorších forem dětské práce. Verbování dětí mladších 15 let je navíc válečným zločinem. Obnáší nelidskou zátěž a má dlouhodobé škodlivé důsledky, neboť tyto děti zůstávají v první řadě oběťmi a často čelí stigmatizaci a odmítání. Zatýkání a zadržování dětí spojených s ozbrojenými skupinami, ať už proto, že jsou vnímány jako hrozba pro národní bezpečnost, nebo proto, že se údajně účastnily nepřátelských akcí, je dále viktimizuje.

Prioritou by měla být jejich bezpodmínečná a okamžitá ochrana, propuštění a (znovu)začlenění do jejich rodiny a komunity, bez ohledu na případné označení dané ozbrojené skupiny, a to v souladu s mezinárodními právními předpisy v oblasti lidských práv a mezinárodním humanitárním právem. Pokud jsou děti ve věku trestní odpovědnosti a jsou podezřelé ze spáchání závažného trestného činu, musí být předány civilním aktérům a spravedlnost by měla být zajištěna pokud možno v rámci systémů soudnictví pro mladistvé.

EU bude podporovat dojednání, přijetí a provádění akčních plánů mezi Organizací spojených národů a stranami konfliktu s cílem ukončit uvedených šest způsobů závažného porušování práv dětí stranami konfliktu a předcházet jim, jakož i protokolů o předávání dětí, které jsou údajně spojeny s ozbrojenými skupinami, stranami konfliktu civilním aktérům ochrany dítěte za účelem opětovného začlenění.

Výzvy, které mají dopad na účinnost opatření

Účinné podpoře v oblasti humanitární pomoci, rozvoje a civilní ochrany dětí ze strany EU a dalších aktérů působících v oblastech konfliktů brání významné překážky. Mezi ně patří komplexní a neustále se měnící povaha moderních konfliktů, omezené možnosti přístupu na dané území a k postiženému obyvatelstvu v důsledku pokračujícího násilí nebo restriktivních administrativních překážek a nedostatečná schopnost místních aktérů adekvátně řešit potřeby, které děti mají.

Účinná opatření k řešení případů porušování práv dětí postižených ozbrojeným konfliktem komplikují chybějící údaje a nedostatečné ukazatele včasného varování, které brání i úsilí vynakládanému na to, aby k závažnému porušování práv vůbec nedocházelo. Další komplikací jsou omezené zdroje a obtížnost koordinace financování z více zdrojů.

Slabé právní rámce a nedostatečná odpovědnost za trestné činy páchané na dětech navíc vytvářejí atmosféru beztrestnosti, v níž porušování předpisů zůstává nepotrestáno. Pro úsilí směřující k tomu, aby k uvedeným činům již nedocházelo, aby bylo dosaženo trvalého míru a aby se dětem dostalo ochrany, představují významné překážky dlouhodobé sociálně-ekonomické dopady konfliktů, chudoba, nedostatečné vzdělávací příležitosti pro děti, zejména dívky, omezené zdroje na zdravotnické služby (včetně podpory v oblasti duševního zdraví a psychosociální podpory) a přetrvávající škodlivé kulturní normy a praktiky.

Příležitosti pro účinná opatření na úrovni EU

V zájmu posílení svého úsilí vynakládaného na ochranu dětí, jež se ocitly v ozbrojeném konfliktu, bude EU **budovat silnější partnerství** a prosazovat tyto zásady:

- **Podpora prevence:** Je třeba více investovat do předcházení ozbrojeným konfliktům a porušování práv dítěte, zejména uvedeným šesti způsobům závažného porušování práv dětí. Zavedení systémů včasného varování, řešení rizikových ukazatelů a chybějících údajů může pomoci identifikovat potenciální hrozby, kterým jsou děti vystaveny ještě předtím, než dojde k porušení jejich práv, což umožní přijmout preventivní opatření. Pro navrhování účinných a včasných preventivních opatření je klíčové provádět pravidelné analýzy konfliktů a posuzovat práva a potřeby dětí. Riziko opakování konfliktů a zneužívání a vykořisťování dětí mohou rovněž zmírnit investice do kvalitního inkluzivního vzdělávání, které uplatňuje citlivý přístup vůči konfliktům, je založené na znalosti rizik, zohledňuje věk a genderové aspekty.

- **Posílit přístup založený na propojení humanitární, rozvojové a mírotvorné činnosti:** EU je odhodlána zajistit, aby se k humanitárním a rozvojovým potřebám a potřebám v oblasti budování míru, včetně okamžitých potřeb i dlouhodobých řešení, přistupovalo koordinovaně s cílem řešit vleklé a předvídatelné krize. Podpora vytváření udržitelně příznivého prostředí, v němž jsou děti chráněny před konfliktem, v jeho průběhu a po jeho skončení vyžaduje trvalé a přiměřené financování na rozšíření intervencí a udržení dlouhodobých programů na ochranu dětí, včetně přidělování zdrojů na sociální ochranu, vzdělávání, bydlení, psychosociální podporu, zdravotní péči a služby na ochranu dětí přizpůsobené jejich různým potřebám. Zásadně důležitá je podpora fungování mechanismů OSN pro monitorování a podávání zpráv na místě, včetně odpovídajících finančních zdrojů.
- **Investice do integrovaných systémů ochrany dětí:** EU by měla v nestabilních zemích a zemích postižených konflikty podporovat komunitní integrované systémy sociální ochrany a systémy ochrany dětí zohledňující věk, genderové aspekty a problematiku zdravotního postižení s cílem pomoci předcházet a zmírňovat porušování práv dětí, reagovat na ně a tato práva vymáhat a zajistit kontinuitu péče o děti, a to uceleným a mnohostranným způsobem, včetně opětovného začlenění, rehabilitace, vzdělávacích příležitostí, včetně odborného a technického vzdělávání, služeb na ochranu dětí, případně slučování rodin, odpovídající zdravotní péče, včetně péče o sexuální a reprodukční zdraví, služeb podpory v oblasti duševního zdraví a psychosociální podpory a dalších klíčových aspektů.

- **Programy na podporu odzbrojení, demobilizace a opětovného začlenění, na podporu reformy bezpečnostního sektoru a spravedlnosti:** Začlenění aspektů ochrany dětí do programů odzbrojení, demobilizace a opětovného začlenění nebo jiných souvisejících programů, reformy bezpečnostního sektoru, boje proti terorismu a programů boje proti organizovaným zločineckým sítím a justičních programů zohledňujících potřeby dětí (zajištění přístupu ke spravedlnosti formou vstřícnou k dětem, bezplatné právní pomoci a účinné právní ochrany) a podpora iniciativ zaměřených na opětovné začlenění přizpůsobené potřebám dětí. Podpora reintegrace jako součást širšího systému ochrany dětí a zohlednění cílů udržitelného rozvoje zajišťuje inkluzivnější, komplexnější a dlouhodobější opatření.
- **Spolupráce a prosazování zájmů na místě:** EU by měla podporovat užší spolupráci se subjekty a agenturami OSN, vládami členských států a místními orgány zemí zasažených konfliktem, mezinárodními a vnitrostátními nevládními organizacemi a místními organizacemi občanské společnosti, které přímo pracují s dětmi v terénu (včetně skupiny přátel dětí postižených ozbrojenými konflikty). Na základě pravidelného dialogu o cílech a zásadách v oblasti ochrany dětí s mezinárodními partnery, vládami jednotlivých států, stranami konfliktu a místními organizacemi by měla být dále posílena úzká spolupráce s mechanismem monitorování a podávání zpráv pověřeným Radou bezpečnosti OSN a s pracovními skupinami OSN pro monitorování a podávání zpráv (CTFMR) a s jejich rovnocennými pracovními skupinami.
- **Odborná příprava a podpora:** Zásadní význam pro všechny aktéry působící v oblasti ochrany dětí mají investice do budování kapacit. Poskytováním odborné přípravy a podpory se zlepší regulační a politické rámce, programy a intervence na všech úrovních tím, že odpovědné osoby, tedy subjekty, na něž se daná povinnost vztahuje i nositelé práv, budou disponovat dovednostmi a zdroji potřebnými k účinnému řešení specifických potřeb dětí na vnitrostátní i místní úrovni. Je třeba posílit pravidelnou odbornou přípravu zaměstnanců EU a dalších zaměstnanců, zejména těch, kteří jsou v přímém kontaktu s dětmi a jsou zapojeni do rozhodování, které se dětí týká.

- **Podpora místních řešení:** Uznávání a podpora iniciativ zaměřených na mír a ochranu vedených dětmi a komunitami posiluje názory místních obyvatel a umožňuje nalézt kulturně vhodná řešení.
- **Účast dětí:** Zajištění aktivní, rovnocenné, smysluplné a účinné účasti dětí v souladu s Úmluvou OSN o právech dítěte na rozhodování, které se jich týká, a to zejména při navrhování programů pro opětovné začlenění. EU bude rovněž usilovat o využití platformy Youth Sounding Board, která poskytuje poradenství komisaři a Generálnímu ředitelství pro mezinárodní partnerství (GŘ INTPA), a poradních struktur pro mládež, které poskytují poradenství delegacím EU zřízeným v rámci Akčního plánu pro mládež v rámci vnější činnosti EU na období 2022–2027.

Realizací těchto komplexních cílů může EU výrazně posílit svou angažovanost v oblasti ochrany dětí postižených ozbrojeným konfliktem. Kooperativní a ucelený přístup, v rámci něhož se investuje do místních kapacit a upřednostňují preventivní opatření a komplexní pomoc, může přispět k bezpečnější a lepší budoucnosti dětí, které se ocitly ve válečném konfliktu.

5 - PROVÁDĚCÍ A OPERAČNÍ NÁSTROJE

A) Nástroje činnosti EU:

EU má k dispozici celou řadu nástrojů k řešení otázek dětí a ozbrojených konfliktů, přičemž vychází ze stávajících iniciativ:

- **Politický dialog:** Lidskoprávní aspekty politického dialogu se třetími zeměmi se budou týkat blaha a práv dětí v situacích před konfliktem, během konfliktu a po jeho ukončení.
- **Zvláštní zástupci EU:** Zvláštní zástupce EU pro lidská práva hraje důležitou úlohu při prosazování norem v oblasti práv dítěte na celosvětové úrovni. Zvláštní zástupci EU pro zeměpisné oblasti by měli rovněž přijímat konkrétní opatření a provádět osvětová opatření, pokud jde o problematiku dětí a ozbrojených konfliktů v prioritních zemích, na něž se vztahují jejich mandáty. Měli by problematiku dětí a ozbrojených konfliktů zahrnout do svých prezentací pro pracovní skupiny Rady. Otázky dětí postižených ozbrojeným konfliktem by měly být zahrnuty do mandátů zvláštních zástupců EU v prioritních zemích při jejich obměně.

- **Demarše a veřejná prohlášení:** EU bude naléhat na příslušné třetí země, aby přijaly účinná opatření k zajištění ochrany dětí před důsledky ozbrojených konfliktů a závažného porušování práv a ukončily beztretnost. Připomíná, že EU a její členské státy mohou hrát důležitou úlohu v podpoře dialogu se všemi stranami konfliktu, na které mohou mít vliv, s cílem ukončit závažné porušování práv dětí a předcházet mu. Činnost EU by se měla řídit výroční zprávou generálního tajemníka OSN a jeho zprávami o dětech a ozbrojených konfliktech pro jednotlivé země a doprovodnými závěry pracovní skupiny Rady bezpečnosti OSN pro otázky dětí a ozbrojených konfliktů. Zvláštní zástupci EU a vedoucí misí budou pověřeni, aby se v případě potřeby touto záležitostí nadále zabývali ve spolupráci s nestátními subjekty. Evropská unie bude případně rovněž reagovat na pozitivní vývoj. EU bude i nadále prosazovat všeobecnou ratifikaci mezinárodních úmluv o lidských právech, zejména Úmluvy o právech dítěte a jejího Opčního protokolu o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů a Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 182 o zákazu nejhorších forem dětské práce. EU bude i nadále vybízet všechny státy, aby s cílem pokročit ve svých závazcích zvážily schválení mezinárodních nástrojů a závazků na ochranu dětí postižených konfliktem, včetně Pařížských zásad a závazků, Vancouverských zásad, prohlášení o bezpečných školách a Politické deklarace o posílení ochrany civilního obyvatelstva před humanitárními dopady výbušných zbraní v obydlených oblastech (EWIPA). EU vyzve všechny státy, aby ratifikovaly Římský statut a spolupracovaly s Mezinárodním trestním soudem a dalšími mezinárodními a regionálními tribunály a mechanismy odpovědnosti, a to i při provádění zatýkacích rozkazů.
- **Mnohostranná spolupráce:** EU se podílí na financování projektů týkajících se dětí a ozbrojených konfliktů, a to prostřednictvím humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. EU prozkoumá možnosti rozšíření podpory s ohledem na souvislost mezi humanitárními a rozvojovými potřebami a potřebami v oblasti budování míru.

- **Dvoustranná spolupráce:** EU je odhodlána podporovat a financovat programy zaměřené na ochranu a prosazování práv dětí prostřednictvím dvoustranné spolupráce se třetími zeměmi a na regionální úrovni v širším rámci mezinárodních partnerství a humanitární pomoci. Členské státy tyto priority rovněž zohlední ve svých projektech dvoustranné spolupráce.
- **Podpora mezinárodního, vnitrostátního a místního nevládního sektoru:** EU nadále podporuje nevládní organizace a organizace občanské společnosti, které se podílejí na ochraně dětí a jejich práv v ozbrojených konfliktech a dalších situacích obnášejících násilí. To by mělo zahrnovat budování institucí a posilování iniciativ na ochranu dětí, včetně justičních systémů zohledňujících potřeby dětí, správy soudnictví pro mladistvé, legislativní reformy, odborné přípravy a poradenství pro místní policii a ozbrojené síly, úředníky vězeňské služby a justiční správy, posílení kapacity místních nevládních organizací zabývajících se právy dětí, odzbrojení, demobilizace a opětovného začlenění zohledňujících potřeby dětí a reformy bezpečnostního sektoru.
- **Mise a operace pro řešení krizí:** Ochrana dětí se bude náležitě řešit a bude začleněna do procesů plánování, dokumentů a provádění operací v souladu s aktualizovaným kontrolním seznamem pro začlenění ochrany dětí postižených ozbrojeným konfliktem do misí a operací SBOP. Mandáty a operační plány se budou zabývat specifickými potřebami dětí a otázkami ochrany dětí, zejména dívek, bude-li to možné, vzhledem k mandátům a schopnostem misí a operací EU. Vyslanému vojenskému a civilnímu personálu misí a operací SBOP by měla být poskytována odborná příprava a poradenství v oblasti ochrany dětí.

- **Spolupráce s partnery:** Účast v místních a regionálních skupinách přátel zaměřených na problematiku dětí v ozbrojených konfliktech a v obdobných pracovních skupinách, jakož i pravidelná výměna informací o monitorování a podávání zpráv s pracovními skupinami OSN pro jednotlivé země, Úřadem zvláštního zástupce pro otázky dětí a ozbrojených konfliktů, s Dětským fondem OSN (UNICEF), Odborem pro mírové operace (DPO) a Odborem pro politické a mírové otázky (DPPA).
- **Jiná opatření:** EU může zvážit cílená opatření, včetně případných omezujících opatření, nebo přezkoumat dohody se třetími zeměmi na základě jejich výsledků v oblasti práv dětí, zejména pokud jde o problematiku dětí a ozbrojených konfliktů.

S využitím řady nástrojů, které má k dispozici, bude EU usilovat o to, aby práva a specifické potřeby dětí byly zohledněny v rámci přístupu včasného varování a prevence, jakož i v situacích probíhajících konfliktů, mírových jednání, mírových dohod, fází rekonstrukce, obnovy, opětovného začleňování a dlouhodobého rozvoje po ukončení konfliktu, a zajistí, aby se na závažná porušení práv dětí nevztahovaly žádné amnestie. Evropská unie bude usilovat o to, aby se místní komunity, včetně dětí, zapojily do mírového procesu. Evropská unie uplatní v této souvislosti zkušenosti získané v rámci systému OSN a regionálních organizací a naváže na ně.

B) Provádění:

Monitorování a podávání zpráv

- **Vedoucí misí EU, vedoucí misí SBOP a velitelé vojenských sil v prioritních zemích:** Zahrnou analýzu dopadu konfliktu na děti do svých pravidelných zpráv, přičemž zajistí, aby problematika dětí a ozbrojených konfliktů byla začleněna do místních strategií EU v oblasti lidských práv a demokracie pro jednotlivé země a budou podporovat pravidelnou koordinaci na místě s delegacemi EU, misemi a operacemi členských států EU, misemi a operacemi SBOP, místními koordinátory OSN a jejich týmy pro jednotlivé země, pracovními skupinami OSN pro monitorování a podávání zpráv nebo jejich ekvivalenty, dalšími dárci, nevládními organizacemi a soukromým sektorem.

- **Komise:** Upozorní Radu a členské státy na příslušné zprávy a informace o projektech týkajících se dětí a ozbrojených konfliktů financovaných ze strany EU a zajistí, aby byly v prioritních zemích přiděleny na ochranu dětí postižených ozbrojeným konfliktem odpovídající finanční zdroje, včetně podpory fungování mechanismů monitorování a podávání zpráv na místě, a aby opatření financovaná EU byla v souladu s obecnými zásadami.
- **Členské státy:** Budou přispívat informacemi o příslušných dvoustranných projektech a diplomatických závazcích týkajících se dětí a ozbrojených konfliktů, a to i v rámci koordinace na místě v prioritních zemích.

Rada: Provádění a navazující činnost

- Politický a bezpečnostní výbor bude dohlížet na provádění opatření EU podle těchto obecných zásad a vypracuje způsoby, jak otázky dětí a ozbrojených konfliktů začlenit do příslušných politik a opatření EU, přičemž bude spolupracovat s dalšími subjekty EU působícími v oblasti bezpečnosti a rozvoje.
- Pracovní skupina pro lidská práva (COHOM) bude na základě informací z příslušných zdrojů, včetně zprávy a brífinků generálního tajemníka OSN, pravidelně přezkoumávat, aktualizovat a zveřejňovat seznam prioritních zemí, a zajistí spolupráci mezi příslušnými pracovními skupinami.
- Pracovní skupiny pro příslušné zeměpisné oblasti budou formulovat doporučení pro opatření podle situace ve své příslušné prioritní zemi.
- Pracovní skupina COHOM bude přezkoumávat a hodnotit provádění těchto obecných zásad v koordinaci s příslušnými aktéry a identifikovat případné nedostatky a potřeby v úzké spolupráci s příslušnými pracovními skupinami, zvláštními zástupci, vedoucími misí, vedoucími civilních misí a vojenskými veliteli EU (prostřednictvím linie velení);
- Pracovní skupina COHOM prozkoumá možnosti další spolupráce s OSN, dalšími mezinárodními organizacemi, nevládními organizacemi a soukromým sektorem.

- ESVČ bude každoročně podávat Politickému a bezpečnostnímu výboru zprávu o pokroku dosaženém při plnění cílů těchto obecných zásad, zejména v prioritních zemích, a pomáhat Politickému a bezpečnostnímu výboru v rámci brífinků zvláštní zástupkyně generálního tajemníka OSN pro děti a ozbrojené konflikty.
- Předsedové příslušných tematických pracovních skupin a pracovních skupin pro příslušné zeměpisné oblasti případně zahrnou otázky dětí a ozbrojených konfliktů do svých jednání, včetně pořádání společných diskusí mezi pracovními skupinami a usnadňování externích brífinků partnerů OSN a odborníků z občanské společnosti.

Další podpůrné a osvětové činnosti

- Vysoký představitel společně se zvláštním zástupcem generálního tajemníka OSN pro děti a ozbrojené konflikty vydá dvakrát ročně prohlášení u příležitosti Mezinárodního dne proti využívání dětských vojáků (12. února).
- EU by měla u příležitosti Mezinárodního dne ochrany vzdělávání před útoky (9. září) a Světového dne dětí (20. listopadu) zvýšit povědomí o otázkách dětí a ozbrojených konfliktů a prozkoumat další příležitosti ke zvýšení informovanosti o této problematice.
- ESVČ by měla všem novým vedoucím delegací, vedoucím misí SBOP a vojenským velitelům, kontaktním místům misí a kontaktním místům pro lidská práva na začátku jejich mandátu poskytnout informační balíček o právech dětí v oblastech konfliktů.
- ESVČ a Komise by měly ve spolupráci s partnery OSN, příslušnými útvary Komise a nevládními organizacemi pořádat pravidelnou a specializovanou odbornou přípravu zaměřenou na problematiku ochrany dětí a dětí a ozbrojených konfliktů, a to i pokud jde o děti a otázky odzbrojení, demobilizace a opětovného začlenění (DDR) nebo procesy související s odzbrojením, demobilizací a opětovným začleněním.

6. ZÁVĚR

Tyto aktualizované obecné zásady týkající se dětí a ozbrojených konfliktů zdůrazňují odhodlání EU prioritně prosazovat práva a blaho dětí v době války a nestability.

V zájmu zajištění účinnosti těchto obecných zásad bude EU monitorovat dosažený pokrok a podávat o něm zprávy. Tyto zprávy budou podávány pravidelně, mimo jiné s cílem identifikovat oblasti, v nichž je třeba dosáhnout zlepšení a přizpůsobit se, aby bylo zajištěno, že reakce EU na vyvíjející se výzvy, jimž děti v ozbrojených konfliktech čelí, bude i nadále komplexní a účinná.

Díky spolupráci s agenturami OSN, vládami jednotlivých států, místními organizacemi a občanskou společností může EU pro děti postižené ozbrojeným konfliktem vytvořit bezpečnější a nadějnější budoucnost.

PŘÍLOHY aktualizovaných pokynů

Příloha 1 – Demonstrativní seznam mezinárodních norem, standardů a zásad, kterých se EU může dovolávat při kontaktech s třetími zeměmi, pokud jde děti postižené ozbrojenými konflikty

I. NÁSTROJE OSN V OBLASTI LIDSKÝCH PRÁV

Smlouvy a protokoly

- Všeobecná deklarace lidských práv (1948)
- Úmluva o právech dítěte (1989)
- Opční protokol II k Úmluvě o právech dítěte o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů (2002)
- Opční protokol I k Úmluvě o právech dítěte o obchodu s dětmi, dětské prostituci a dětské pornografii (2002)
- Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 182 o zákazu a okamžitých opatřeních k odstranění nejhorších forem dětské práce (1999)
- Úmluva o právním postavení uprchlíků (1951)
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (1966)
- Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech (1966)
- Úmluva proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (1984)

Rezoluce Rady bezpečnosti

- Rezoluce týkající se dětí a ozbrojených konfliktů: 1261 (1999), 1314 (2000), 1379 (2001), 1460 (2003), 1539 (2004), 1612 (2005), 1882 (2009), 1998 (2011), 2068 (2012), 2143 (2014), 2225 (2015), 2427 (2018), 2601 (2021)
- Rezoluce o ženách, míru a bezpečnosti: 1325 (2000), 1820 (2008), 1888 (2009), 1960 (2010), 2106 (2013), 2242 (2015), 2331 (2016), 2467 (2019)
- Rezoluce o mládeži, míru a bezpečnosti: 2250 (2015), 2419 (2018), 2535 (2020)

Rezoluce Valného shromáždění týkající se dětí a ozbrojených konfliktů

Usnesení o právech dítěte, které Evropská unie společně s latinskoamerickou a karibskou skupinou (GRULAC) každé dva roky předkládá Radě pro lidská práva a Třetímu výboru Valného shromáždění OSN. Tato usnesení obsahují ustanovení o dětech a ozbrojených konfliktech.

II. MEZINÁRODNÍ HUMANITÁRNÍ PRÁVO, UPRCHLÍCI A VNITŘNĚ VYSÍDLENÉ OSOBY

- Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci (1949)
- Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války (1949)
- Dodatkový protokol k ženevským úmluvám ze dne 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I) (1978)
- Dodatkový protokol k ženevským úmluvám ze dne 12. srpna 1949 o ochraně obětí ozbrojených konfliktů nemajících mezinárodní charakter (Protokol II) (1977)
- Úmluva o právním postavení uprchlíků (1951)
- Protokol o právním postavení uprchlíků (1967)
- Hlavní zásady týkající se vnitřního vysídlování (1998)
- Mezinárodní obyčejové humanitární právo

III. MEZINÁRODNÍ TRESTNÍ PRÁVO

- Římský statut Mezinárodního trestního soudu (2002)

IV. DALŠÍ PŘÍSLUŠNÉ MEZINÁRODNÍ ZÁVAZKY A NÁSTROJE

- Zásady a pokyny týkající se dětí zapojených do ozbrojených sil a ozbrojených skupin (pařížské zásady) (2007)
- Pokyny pro ochranu škol a univerzit před vojenským využitím v době ozbrojeného konfliktu (2014)
- Prohlášení o bezpečných školách (2015)
- Vancouverské zásady pro udržování míru a předcházení náboru a využívání dětských vojáků (2017)
- Politická deklarace o posílení ochrany civilního obyvatelstva před humanitárními dopady výbušných zbraní v obydlených oblastech (EWIPA) (2022)

Příloha 2 – Politika a nástroje EU

SZBP a nástroje pro řešení krizí

- Akční plán EU pro lidská práva a demokracii (2020–2024)
- Strategický kompas pro bezpečnost a obranu (2022)
- Pakt pro civilní SBOP (2023)

- Politika Evropské unie týkající se náležité péče v oblasti lidských práv a mezinárodního humanitárního práva, pokud jde o podporu třetích stran v oblasti bezpečnostního sektoru (2023)
- Společné sdělení: Strategický přístup EU na podporu odzbrojení, demobilizace a opětovného začlenění bývalých bojovníků
- Strategické partnerství OSN a EU pro mírové operace a řešení krizí: Priority (2022–2024)
- Aktualizovaný kontrolní seznam pro začlenění ochrany dětí postižených ozbrojeným konfliktem do misí a operací v rámci SBOP (2024)
- Evropský konsensus o humanitární pomoci (2008)
- Nástroj EU a UNICEF v oblasti práv dítěte: Začleňování práv dítěte do rozvojové spolupráce (2014)
- Pracovní dokument útvarů Komise o humanitární ochraně – zlepšení výsledků v oblasti ochrany s cílem snížit ohrožení obyvatelstva v průběhu humanitárních krizí (2016)
- Pracovní dokument útvarů Komise o vzdělávání v mimořádných situacích v rámci operací humanitární pomoci financovaných EU (2019)
- Sdělení Komise o vzdělávání v mimořádných situacích a vleklých krizích (2018)
- Pracovní dokument útvarů Komise o genderovém hledisku v rámci humanitární pomoci: různé potřeby, přizpůsobená pomoc (2013)
- Koncepce EU v oblasti zprostředkování míru (2020)
- Pokyny pro zprostředkování míru, ESVČ (2020)
- Koncepce stabilizace EU, WK 13776/2022 INIT (2022)

Politika a nástroje Společenství

- Strategie EU pro práva dítěte (2021)
- Akční plán EU pro mládež v rámci vnější činnosti (2022–2027)
- Obecné zásady EU v oblasti prosazování a ochrany práv dítěte (2017)
- Doporučení Komise o integrovaných systémech ochrany dětí (2024 bude potvrzeno)
- Společné sdělení: Strategický přístup EU na podporu odzbrojení, demobilizace a opětovného začlenění bývalých bojovníků (2021)
- Společné sdělení: Prvky pro celounijní strategický rámec na podporu reformy bezpečnostního sektoru (2016)

Příloha 3 – Příslušné zprávy a pokyny OSN

Zprávy generálního tajemníka OSN

Organizace spojených národů: výroční zprávy (od roku 2000 do současnosti) a zprávy pro jednotlivé země (od roku 2006 do současnosti) o dětech a ozbrojených konfliktech

Zprávy zvláštního zástupce

Organizace spojených národů: zprávy zvláštního zástupce Valného shromáždění (od roku 1998 do současnosti) a Radě pro lidská práva (od roku 1998 do současnosti).

Rada bezpečnosti a její pracovní skupina pro otázky dětí a ozbrojených konfliktů

- Závěry pracovní skupiny ke zprávám generálního tajemníka pro jednotlivé země o dětech a ozbrojených konfliktech: www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/sgreports

- Rezoluce a prohlášení předsednictví o dětech a ozbrojených konfliktech:
www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/resolutions
- Dopisy předsedy Rady bezpečnosti týkající se dětí a ozbrojených konfliktů generálnímu tajemníkovi: www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/letters
- Mandát pracovní skupiny pro otázky dětí a ozbrojených konfliktů a soubor nástrojů:
www.un.org/securitycouncil/subsidiary/wgcaac/reference

Publikace a pokyny Úřadu zvláštního zástupce generálního tajemníka OSN pro děti a ozbrojené konflikty

- *The Six Grave Violations against Children During Armed Conflict: the Legal Foundation* (Šest způsobů závažného porušování práv dětí během ozbrojených konfliktů: právní základ), New York, 2009 (aktualizováno v roce 2013)
- *Children and Justice During and in the Aftermath of Armed Conflict* (Děti a spravedlnost během ozbrojených konfliktů a po jejich skončení) (2011)
- *Guidance Note on Security Council Resolution 1998 (2014)* (Pokyny ohledně rezoluce Rady bezpečnosti 1998 (2014))
- *Guidelines and Field Manual - Monitoring and Reporting Mechanism on Grave Violations against Children in Situations of Armed Conflict* (Pokyny a terénní příručka – mechanismus monitorování a podávání zpráv o závažném porušování práv dětí v situacích ozbrojeného konfliktu) (2014)
- *20 Years to Better Protect Children Affected by Conflict* (20 let lepší ochrany dětí postižených konflikty) (2016)
- *Practical Guidance for Mediators to Protect Children in Situations of Armed Conflict* (Praktické pokyny pro mediátory na ochranu dětí v situacích ozbrojeného konfliktu) (2020)
- *Impact of the COVID-19 Pandemic on Violations against Children in Situations of Armed Conflict* (Vliv pandemie COVID-19 na porušování práv dětí v situacích ozbrojeného konfliktu) (2021)
- *Guidance Note on Abductions* (Pokyny týkající se únosů) (2023)
- *Gender Dimension of Grave Violations Against Children In Armed Conflict* (Genderový rozměr závažného porušování práv dětí v ozbrojených konfliktech) (2022)
- *Towards Greater Inclusion: A Discussion Paper on the CAAC Mandate and Children with Disabilities in Armed Conflict* (Směrem k většímu začlenění: Diskusní dokument o mandátu v otázkách dětí a ozbrojených konfliktů a o dětech se zdravotním postižením v ozbrojených konfliktech) (2023)